

ΜΝΗΜΕΙΑΚΟΙ – ΜΟΥΣΕΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΕΟΚΑ 1955-59

Το Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959 βρίσκεται στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσει την λειτουργία των πιο κάτω ιστορικών / μνημειακών χώρων του Απελευθερωτικού μας Αγώνα 1955-1959:

1. Μουσείο Αγώνος 1955-59

(Πλατεία Αρχιεπισκοπής απέναντι από το Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας)

Για σκοπούς επικοινωνίας: Μάριος Γεωργίου 22305878

2. Αχυρώνας Λιοπετρίου

Έχει συντηρηθεί, αναπλασθεί το κτίσμα του Αχυρώνα και λειτουργεί και ως εκθεσιακός χώρος για τη ζωή και τη δράση των τεσσάρων ηρώων. Στην αυλή, κατόπιν πανελλήνιου διαγωνισμού, έχει ανεγερθεί μνημείο – και στη συνέχεια τοποθετήθηκαν και οι ανδριάντες των τεσσάρων ηρώων.

(Κ.Σ. Λιοπετρίου Τηλ. 23942180/ Μηνάς Μηνά 99355903)

3. Χώρος Μνήμης του Αγώνα της ΕΟΚΑ στις Κεντρικές Φυλακές – Φυλακισμένα Μνήματα

Έχουν συντηρηθεί όλοι οι χώροι που σχετίζονται με τον Αγώνα: κελιά καταδίκων/μελλοθανάτων, αγχόνη, και δημιουργήθηκε εκθεσιακός χώρος με δημοσιεύματα, φωτογραφίες κ.α. που σχετίζονται με το χώρο. Με σκοπό την διαφύλαξη της ιερότητας του χώρου των Μνημάτων, στήθηκε Μνημείο στην αυλή, για την κατάθεση στεφάνων.

Στον ανοικτό χώρο των Φυλακών απέναντι από την είσοδο των Φυλακισμένων Μνημάτων **λειτουργεί Περίπτερο – Βιβλιοπωλείο** με εκδόσεις και άλλα εκθέματα σχετικά με τον Αγώνα.

(Μαρούλα Παλληκαρίδου-Βρυωνίδου Τηλ. 22303994)

4. Κρατητήρια Κοκκινотριμιθιάς

Πρόκειται για ένα χώρο μνήμης και φρονητισμού. Εδώ ενεκλείσθησαν από τους Άγγλους γύρω στις 3.500 Κύπριοι πολίτες ως πολιτικοί κρατούμενοι, οι οποίοι έζησαν κάτω από άθλιες συνθήκες κατά τον Αγώνα.

Έγιναν οι αναγκαίες εργασίες αναστήλωσης/ανάπλασης και επαναφοράς του χώρου στην αρχική του κατάσταση. Η πρώτη φάση του έργου ολοκληρώθηκε το 1997 με την αναστήλωση θαλάμων, του Απομονωτηρίου, του Επισκεπτηρίου, Περίπτερο – Βιβλιοπωλείο και Γραφείο καθώς και της Εκκλησίας του «Αγίου Ελευθερίου».

Μια μεγάλη αίθουσα έχει μετονομασθεί σε «Αίθουσα Ελλάδας» και προορίζεται για αίθουσα Εκδηλώσεων. Στο χώρο αυτό λειτουργεί έκθεση με φωτογραφίες της τότε περιόδου. **(Σωτήρης Σόλωνος Τηλ. 99606553).**

5. Κρησφύγετο – φούρνος (Γρ. Αυξεντίου) στο Παλαιχώρι.

Το κρησφύγετο βρίσκεται στο κέντρο του χωριού, στο υπόγειο του σπιτιού του Ανδρέα και της Μαρίτσας Καραολή, δίπλα από την εκκλησία της «Παναγίας Χρυσοπαντάνασσας». Το κρησφύγετο αναστηλώθηκε και ο πέριξ χώρο διαμορφώθηκε σε εκθεσιακό χώρο με φωτογραφίες ηρώων της Κοινότητας και αυτών που έπεσαν στην περιοχή καθώς και το ιστορικό του χώρου.

(Μαρίτσα Καραολή Τηλ. 22642361).

6. Ηρώων Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959

Πρόκειται για ένα πολυσύνθετο μνημειακό έργο που ανεγέρθηκε από το ΣΙΜΑΕ σε κρατική δασική γη **στην κορυφή «Έγκλιση», ανάμεσα στον**

Κ. Αμιάντο και το Πελέντρι, σε μνήμη και τιμή των 108 ηρωομαρτύρων, αυτών, που σκοτώθηκαν κατά τον αγώνα ή δολοφονήθηκαν από Τούρκους κατά τον Αγώνα.

- Ο επισκέπτης οδηγείται από ασφαλωμένο δρόμο – μήκους περίπου 1700μ. στα **Προπύλαια**. Λίγα μέτρα πιο κάτω κτίστηκε κατάλληλη αίθουσα, η οποία εγκαινιάστηκε στις 11/11/01 και λειτουργεί ως **Μουσειακός – Εκθεσιακός χώρος**. Στο ισόγειο, μέσω μιας μεγαλοοθόνης γίνεται προβολή CD-ROM για τον Αγώνα. Στο υπόγειο ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει το **ιστορικό – εικαστικό έργο του Α. Μακαρίου «Ύμνος Ελευθερίας»**, με τους πιο σημαντικούς σταθμούς των Αγώνων της Κύπρου για ελευθερία και κατ' εξοχήν της περιόδου 1950-59. (**Μαρία Κυριακίδου 99352428**).

- Ακολουθεί ο ανηφορικός δρόμος με **«108 σκαλοπάτια της Λευτεριάς»**, που αντιστοιχούν στους ισάριθμους ηρωομάρτυρες του Αγώνα.

Στην αριστερή πλευρά των σκαλοπατιών σε πέτρινα τοιχαράκια είναι τοποθετημένες **μαρμάρινες πλάκες με τα ονόματα των ηρωομαρτύρων κατά ημερομηνία θυσίας**.

- Τα σκαλοπάτια οδηγούν σ' ένα **πλάτωμα που συμβολίζει τα «Μαρμαρένια Αλώνια» του Ελληνισμού**, όπου είναι τοποθετημένο το Μνημείο, έργο του αρχιτ. Χ. Φεραίου.

- Αριστερά του Μνημείου κτίστηκε ένα **μικρό παρεκκλήσι που είναι αφιερωμένο στην Παναγία την Ελευθερώτρια**.

Το Μνημείο εμπλουτίστηκε με δύο ανάγλυφες παραστάσεις σε λευκό μάρμαρο (έργο του Ελλαδίτη γλύπτη Ευ. Μουστάκα) και τον Όρκο της ΕΟΚΑ γραμμένος σε αρχαϊκή γραφή. Τα αποκαλυπτήρια τέλεσε ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ουράνιος Ιωαννίδης στις 22/10/2000.

7. Κρησφύγετο – Αρχηγείο της ΕΟΚΑ – Μουσείο Διγενή

Βρίσκεται στη λεωφόρο Γρίβα Διγενή στη Λεμεσό, κοντά στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου. (**Τηλ. 25582107/25364211 κα Λόλη Χατζηπασχάλη**).

8. Πινακοθήκη του Αγώνος της ΕΟΚΑ.

Εκτίθενται έργα σαράντα και πλέον καλλιτεχνών εμπνευσμένα από τον Αγώνα. Φιλοξενείται στη Πινακοθήκη του Δήμου Λεμεσού (**τηλ. 25586212**) που βρίσκεται στον παραλιακό δρόμο, κοντά στον Δημόσιο Κήπο.

9. Τοπικό Μουσείο του Αγώνα, στο χώρο της εκκλησίας του «Τιμίου Σταυρού» στο Όμοδος.

Ο χώρος ανακαινίστηκε και εξοπλίστηκε με πρωτοβουλία της Ιεράς Μονής Σταυρού Ομόδους και την οικονομική συνδρομή του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. (1997-2001).

Το 2007-2008 έγινε συντήρηση εκθεμάτων.

Για σκοπούς επικοινωνίας: τηλ: 25422833, Οικονόμος Κων/νος Παπαξενοφώντος **τηλ. 25421795** και Παναγ. Σωκράτους **25421254/25421765**.

10. Ιστορικός χώρος του Αγώνα στην ακτή Χλώρακα – Μουσείο Πλοιαρίου «Άγιος Γεώργιος».

Διαμορφώθηκε Μουσείο, που εγκαινιάστηκε στις 26/11/2000 από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ουράνιο Ιωαννίδη.

Στον εκθεσιακό αυτό χώρο φυλάγεται το ιστορικό πλοiάριο «Άγιος Γεώργιος» με το οποίο έφθασε ο πρώτος οπλισμός από την Ελλάδα στην Κύπρο, για το ένοπλο Αγώνα.

Εδώ εκτίθενται οπλισμός, δημοσιεύματα και φωτογραφικό υλικό σχετικό με τα ιστορικά γεγονότα που έλαβαν χώρα στην περιοχή αυτή.

Στο σημείο όπου αφίχθηκε ο αρχηγός της ΕΟΚΑ στις 10/10/54 για την προπαρασκευή και έναρξη του Αγώνα, κατόπιν Πανελλήνιου Διαγωνισμού, **ανεγέρθηκε Μνημείο** που συμβολίζει την έναρξη του Αγώνα. Έργο του Ν. Κουρούση και της Μαργαρίτας Δάνου.

(Κλεόβουλος Παπακώστας 99659670/26845000).

11. Περιφερειακό Μουσείο Λάρνακας «Μιχαλάκης Παρίδης», στη Βάβλα.

Η Βάβλα βρίσκεται γύρω στα 10 χλμ από τη Χοιροκιτία.

Το Μουσείο αυτό διαμορφώθηκε από το ΣΙΜΑΕ στην αναπαλαιωθείσα οικία όπου έπεσε ο τομεάρχης της ΕΟΚΑ Μιχαλάκης Παρίδης.

Μπροστά από την οικία διαμορφώθηκε ειδικός χώρος όπου στήθηκε η προτομή του ήρωα.

Τα εγκαίνια και τα αποκαλυπτήρια τέλεσε ο Έντιμος Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ουράνιος Ιωαννίδης στις 14/10/01.

Για διευθέτηση επισκέψεων μπορείτε να αποτείνεστε στην **κα Ελένη Αχιλλέως τηλ. 24342473, Κυρ. Παραδεισιώτης 99444672/24352211).**

12. Πατρική οικία – Μουσείο Ευαγόρα Παλληκαρίδη στην Τσάδα.

Η Πατρική Οικία – Μουσείο του Ευαγόρα Παλληκαρίδη, που βρίσκεται στην Τσάδα, αναπλάστηκε από το ΣΙΜΑΕ και λειτουργεί ως Μουσείο.

Το Μουσείο είναι ανοικτό καθημερινά από Δευτέρα μέχρι Παρασκευή από τις 9.00 π.μ. μέχρι τη 1.00 μ.μ. με υπεύθυνη ξεναγό. Η είσοδος στο Μουσείο είναι ελεύθερη. Επισκέψεις μπορούν να γίνουν και εκτός των εργάσιμων ωρών ή ημερών, αφού ενημερωθεί προηγουμένως η υπεύθυνη ξεναγός του Μουσείου. (Έφη Παναγή Τηλ. 26642800 / 26642902 / 99300751, Κ.Σ. Τσάδας 26642950).

13. Μουσείο Γρηγόρη Αυξεντίου στον Μαχαιρά

Το Μουσείο αναγέρθηκε στο χώρο πίσω από τον ανδριάντα του ήρωα, με δαπάνη του ΣΙΜΑΕ και εγκαινιάστηκε στις 26/2/2006 από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Τάσο Παπαδόπουλο. **(Χριστόφορος Σάββα, τηλ. 99943830)**

14. Μουσείο Ηρώων Κυρ. Κολοκάση, Ιωνά Νικολάου και Κυρ. Κακουλλή, στην Πλατεία Γερίου.

Εγκαινιάστηκε στις 31/8/2006 από τον Υπουργό Άμυνας κ. Φοίβο Κλόκκαρη.

Για σκοπούς επικοινωνίας **Δήμος Γερίου 22 481755, Αργύρης Αργυρού 99615553**

15. Αυγόρου

Α) Μνημείο Ηρώων ΕΟΚΑ 1955-59 στο Αυγόρου, στο χώρο όπου έπεσε ο πρώτος ήρωας του Αγώνα Μόδεστος Παντελή.

Το μνημείο ανηγέρθη με πρωτοβουλία του Τοπικού Συνδέσμου Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-59 κατόπιν εράνου και κάλυψη του ήμισυ της δαπάνης του έργου από το Σ.Ι.Μ.Α.Ε. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα μνημεία του Αγώνα, το οποίο βρίσκεται σε μία έκταση 14.500 τ.μ. Δίπλα από το μουσείο κτίστηκε παρεκκλήσι αφιερωμένο στον Άγιο Στέφανο, Άγιο Μόδεστο και Απ. Ανδρέα. Το μνημείο εμπλουτίζεται με ανάγλυφες μορφές των ηρώων.

Αρχιτέκτονας του μνημείου είναι η Νάσω Χρυσοχού.

Τα αποκαλυπτήρια τελέστηκαν στις 18 Οκτωβρίου 2002 από τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Γλαύκο Κληρίδη και τον Επίσκοπο Κύκκου κ.κ. Νικηφόρο. Για σκοπούς επικοινωνίας: **Τάσος Τάσου 99577148.**

Β) Κρησφύγετο σε υποστατικό περβολιού της αείμνηστης ηρωίδας Λουκίας Παπαγεωργίου – Λαουτάρη, μεταξύ των χωριών Αυγόρου – Ορμήδειας

Πρόκειται για ένα εξαιρετικό από άποψη εφευρετικότητας κρησφύγετο. Κατασκευάστηκε κάτω από τουρμπίνα ανόρυξης νερού. Μ' ένα σπρώξιμο η τουρπίνα γέρνει προς τα πίσω και αποκαλύπτεται η κρύπτη. Χρησιμοποιώντας ειδικό μηχανισμό τιμονιού οι αγωνιστές επανέφερναν την τουρμπίνα στην αρχική της θέση.

Αναστηλώθηκε το 1996-1997 με τη συνδρομή του Σ.Ι.Μ.Α.Ε.

Σ' αυτό φιλοξενήθηκαν πολλοί καταζητούμενοι.

Για σκοπούς επικοινωνίας: **Κ.Σ. Αυγόρου 23922680**

16. Φρέναρος

Μουσείο Φώτη Πίττα στην οικία Γιώργου Ράππη

Στην πλατεία του χωριού βρίσκεται η **προτομή** του ήρωα και **ανδριάντας** στο Λύκειο Κοκκινοχωρίων.

Για σκοπούς επικοινωνίας: **Γιώργος Ράπτης 99880869/23823807**

17. Μουσείο στη Σωτήρα Αμμοχώστου

Στο χώρο αυτό εκτίθεται το αυτοκίνητο με το οποίο δραπέτευσαν από τα Κρατητήρια Πύλας οι ήρωες Φ. Πίπτας και Α. Κάρυος μαζί με δύο συναγωνιστές τους στις 12 Μαρτίου 1958.

Για σκοπούς επικοινωνίας: **Κ.Σ. Σωτήρας Αμμοχώστου 23821568**

18. Οικία χώρος θυσίας του ήρωα Πετράκη Κυπριανού στην Ορά

Στην είσοδο του χωριού βρίσκεται επίσης μνημείο με ανδριάντα του ήρωα.

Για σκοπούς επικοινωνίας: **Κ.Σ. Οράς Τηλ.: 24352211 / Φαξ: 24352333**

19. Σπήλια - Κούρδαλι

Α) Μνημείο με τους ανδριάντες των ηρώων Παναγιώτη Γεωργιάδη, Ανδρέα Πατσαλίδη, Κώστα Αναξαγόρα και Αλέκου Κωνσταντίνου στα Σπήλια.

Το μνημείο ανηγέρθη το 1991 με πρωτοβουλία της Κοινοτικής Αρχής, του Αθλητικού Συλλόγου "Άρης", του Συνδέσμου Αποδήμων Σπηλιών και των οικογενειών των τεσσάρων ηρώων.

Η δαπάνη καλύφθηκε με εισφορές και τη συνδρομή του Υπουργείου Εσωτερικών, της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου, του Στέλιου Ιωάννου και άλλων.

Για σκοπούς επικοινωνίας: **Μιχαλάκης Γεωργιάδης τηλ 99324305.**

Β) Οικία Α. Πατσαλίδη στα Κούρδαλι

Χώρος ολοκαυτώματος των τεσσάρων ηρώων. Αναπλάστηκε – συντηρήθηκε με δαπάνες του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. (2007-2008).

Για σκοπούς επικοινωνίας: **Μιχ. Γεωργιάδης τηλ: 22868741 / 22423069 / 99324305**

20. Λημέρια του Αγώνα

ι) Σπήλια

Εδώ κατέφυγε ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ με άλλους αγωνιστές μετά την μάχη του Πεύκου (έξω από την Κυπερούντα), στις 11 Δεκεμβρίου 1955. Αυτή ήταν η πρώτη ενέδρα του Αγώνα.

Τα κρησφύγετα αναστηλώθηκαν με δαπάνη του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. (1995-1996).

Για σκοπούς επικοινωνίας: **Μιχ. Γεωργιάδης 99324305, Χαρ. Μπαταριά 22423333**

ii) Λημέρι Βασιλιτζιάς, κοντά στην Ι.Μ. Κύκκου

Το λημέρι κατασκεύασαν άνδρες της αντάρτικης ομάδας του Μάρκου Δράκου, το φθινόπωρο του 1955. Στο λημέρι αυτό έμεινε ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ το πρώτο εξάμηνο του 1956, μετά τη διαφυγή του από το λημέρι των Σπηλιών.

Η αναστήλωση έγινε το 1996 με πρωτοβουλία του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. και δαπάνες της Ι.Μ. Κύκκου. **Για ξενάγηση Χαρ. Μπαταριάς 22423333.**

iii) Παπούτσα

Τα λημέρια βρίσκονται στην οροσειρά, μεταξύ των χωριών Παλαιχωρίου και Αγ. Θεοδώρου Αγρού. Κατασκευάστηκαν τον Ιανουάριο του 1956 από μέλη της αντάρτικης ομάδας του Γρ. Αυξεντίου μετά τη διαφυγή τους από τα Σπήλια.

Η αναστήλωση έγινε με δαπάνες του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. (1996-1999).

Για ξενάγηση Χαρ. Μπαταριάς 22423333.

iv) Άλλα κρησφύγετα υπάρχουν:

α) Κακοπετριά. Αναστηλώθηκαν από το Σ.Ι.Μ.Α.Ε. το 1999

β) Ξυλιάτο (περιβόλι Γεώργιο Βενιζέλου). Αναστηλώθηκε από το Σ.Ι.Μ.Α.Ε το 1995

γ) Λαζανιάς (κοντά στο Μαχαιρά). Αναστηλώθηκε από το Σ.Ι.Μ.Α.Ε. το 1994.

δ) Περιοχή Αγρού (τοποθεσία Σκουρί). Πλησίον του κρησφυγέτου αυτού σκοτώθηκε ο ήρωας Σάββας Ροτσιδής στις 24 Νοεμβρίου 1958.

Η αναστήλωση έγινε με δαπάνες του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. (1997-1998/2002).

Η επίσημη παρουσίαση έγινε τον Ιούνιο του 2005.

ε) Περιοχή Επταγόνιας Λεμεσού

Η αναστήλωση έγινε με πρωτοβουλία του ΣΑΠΕΛ και τη συνδρομή του Σ.Ι.Μ.Α.Ε. (1999-2000).

στ) Τρούλλοι Λάρνακας

Αναστηλώθηκε με πρωτοβουλία του Σωματείου “Ανδρέας Σουρουκλής”

Τρούλλοι και τη συνδρομή του Σ.Ι.Μ.Α.Ε.

ζ) Λυσός Πάφου (περιοχή “Προσευχής”)

Σ’ αυτό διέμενε ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης με άλλους συναγωνιστές του.

Αναστηλώθηκε το 1998-2000 με πρωτοβουλία αγωνιστών της περιοχής, του Κ.Σ. Λυσού και τη συνδρομή του Σ.Ι.Μ.Α.Ε.

η) Θελέτρα Πάφου

Κρησφύγετο σε σπηλιά.

θ) Δρυινιά Πάφου

Αναστηλώθηκε το 1994.

21. Εκθεσιακός χώρος Κρησφυγέτου οικίας Μηνά Μηνά και προτομή του ήρωα Μιχαήλ Γιωργάλλα, στη Ζωοπηγή.

Στις 31 Δεκεμβρίου 1956 τα μεσάνυχτα ομάδα προδοτών και Τούρκων ανδρών του Σπέσιαλ Μπραντς στη Ζωοπηγή επέδρασε στο σπίτι του αγωνιστή Μηνά Μηνά όπου υπήρχε κρησφύγετο και εκείνη τη νύχτα διανυχτέρευε σε αυτό ο Γρηγόρης Αυξεντίου με την ομάδα του. Η ομάδα συγκρούστηκε με τους προδότες και Τούρκους. Κατά τη

σύγκρουση έπεσε ο Μάκης Γιωργάλλας από το Μαραθόβουνο και τραυματίστηκε ο Γρηγόρης Αυξεντίου.

Η ανάπλαση του μέρους της οικίας όπου βρίσκεται το κρησφύγετο, κάτω από το τζάκι και η ανέγερση του μνημείου στο απέναντι τεμάχιο έγινε με δαπάνες του Σ.Ι.Μ.Α.Ε.

Τα Εγκαίνια – Αποκαλυπτήρια τελέστηκαν στις 22 Απριλίου 2007 από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Τάσσο Παπαδόπουλο.

Για σκοπούς επικοινωνίας Πρόεδρος Κ.Σ. Νίκος Καλλής (τηλ: **99 656288 / 25 542084**).

Υποσημείωση

- Για τους πλείστους χώρους έχουν εκδοθεί ενημερωτικά τετράπτυχα που διατίθενται δωρεάν.

- Στους πλείστους μνημειακούς χώρους οι επισκέπτες θα μπορούν να προμηθευτούν εκδόσεις και άλλο υλικό σχετικό με τον Αγώνα.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι να απευθύνονται στα γραφεία του ΣΙΜΑΕ (τηλ. 22305001, 22305002, 22305003 Φαξ: 22 314784).

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ
ΑΓΩΝΑ ΕΟΚΑ 1955-1959**